

Tradition. Svenskbydagen i Roma samlar varje år hundratals ättlingar och andra intresserade som vill levandehålla Svenskbybornas arv och deras ankomst till Sverige den 1 augusti 1929. Foto: JAEEL RÄISÄNEN

Svenskbydagen firades

I går firades Svenskbydagen i Roma, till minnet av de hundratals svenskar som kom från Ukraina till Sverige den 1 augusti 1929.

Många av dem valde Gotland och här finns gott om svenskbyättlingar som gärna berättar om sitt unika arv.

ÅSA WALLIN

0498-20 25 59

De första svenskarna flyttade till ryska Dagö redan på 1200-talet, där de blev fria bönder. Därifrån deporterade tsarinnan Katarina II år 1718 många av dem till Ukraina. Bara 500 överlevde den hårda vandringen och etablerade bondesamhället Gammelsvenskby vid floden Dnjeprs västra strand. Under 200 år levde de under hårda förhållanden med krig, revolution och svält och år 1929 valde många av de då 900 svenskbyborna att resa till hemlandet Sverige.

Drivande kraft

En av de drivande krafterna bakom resan var pastor Kristofer Hoas. Väl hitkommen blev han deras andliga och världsliga

ledare och i dag står hans minnessten rest utanför Svenskbyklockstapeln vid Roma kyrka. I går ringdes det traditionsenligt in till samling för de hundratals svenskbyättlingar och andra intresserade som årligen firar minnet av de immigrerande svenskarnas ankomst till Trelleborgs hamn den 1 augusti 1929.

När deras reseledare såg den svenska kusten så samlades bykören på däck och sjöng "Sverige, Sverige fosterland", och resenärerna knäppte sina händer och grät, sade predikanten David Börstad i den fullsatta kyrkan.

Central roll

Kyrkan och sången har en central roll i firandet och i går sjöng den 30 personer starka Svenskbykören sex sånger under ledning av Eiwor Buskas.

Besökarna - som kommit från hela Sverige - sjöng med de också och Eiwor konstaterade efteråt att svenskbyättlingarna är ett sångglatt släkte, precis som esterna.

Gustav Hinas, Tyresö, höll ett tal till minne av sin mamma Kristina Pettersdotter Annas, som skulle ha fyllt 100 år i år.

Han var inte ens född när fa-

miljen reste till Sverige. Inte heller när den återvände två år senare, i sällskap med 240 svenskbybor vars hemlängtan blivit för stark.

Stalinregimen innebar dock stora umbäranden och familjen flyttade till en jordkula i Hoffental, som snart nåddes av andra världskriget.

Där föddes Gustav, bara månader efter hans pappa Johannes Simonson Hinas tagits ut som skyttegravsgravare och försvunnit.

Tvingades vandra

Familjen tvingades vandra till Schlesien, där det krävdes att de skulle "bli tyskar".

Officerarna hotade halshugga Kristina, men hon sade att "barnen var födda svenskar och skulle så förbli". I december 1944, mitt under brinnande krig, fick familjen till sist tillstånd att lämna arbetslägret i Haynau och året efter att flyga till Malmö och Sverige.

Gustav ville hedra och tacka sin mamma för att hon hade styrka nog att trots alla umbäranden föra sina barn till en tryggare och mänskligare värld.

På något sätt talade mamma

Ättling. De svenskbyboättlingar som heter Hinas i efternamn stammar från en och samma anfader, Grejls. Det berättade Karl-Olof Hinas, en av de yngsta som fortfarande kan tala den speciella svenskbydialekten. Dagen till ära hade han klätt sig i en Dagödräkt modell 1800-tal.

om för döden att hon inte hade tid. Det gällde första världskriget, ryska revolutionen, inbördeskriget, hungersnöden i början av 1920-talet - speciellt påskan år 1922, då döden följde i hennes och övriga bybors fotspår, sade Gustav.

Gudstjänsten följdes traditionsenligt av fika i Svenskbygården tvärs över vägen och sedan av årsmöte för Föreningen Svenskbyborna, som har 850 medlemmar - ättlingar och andra intresserade.

I gården finns också en stor utställning om Svenskbybornas historia och bilder från de resor som gjorts till Gammelsvenskby i Ukraina.